

Türkiye Film Sektörü 2011 Özet Raporu

1990'lı yılların ortasında canlanmaya başlayan Türkiye film sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. Sektör geçtiğimiz yıl da büyümeye devam etti ve hem gösterime giren film sayısı hem de gişe rakamları göz önüne alındığında 2011 son zamanların en başarılı yılıydı. Geçtiğimiz yıl 70'i yerli olmak üzere toplam 288 film vizyon şansı buldu. Türkiye vizyonunun son 25 yılı göz önüne alındığında 2011, hem en fazla yerli filmin hem de toplamda en fazla yerli-yabancı filmin vizyona girdiği yıl oldu.

2010'da 65 Türkiye yapımı film için kesilen bilet sayısı 21.706.524 iken 2011'de 70 film için 21.222.541 adet bilet satıldı. Yerli filmlerin izleyici sayısında küçük bir düşüş yaşansa da, toplam bilet satışlarında artış vardı. 2010'da 41.064.394 olan bilet satışı 2011'de 42.298.500'e yükseldi. 2010 yılında toplam bilet satışının %53'ü yerli filmler için gerçekleşirken 2011'de bu sayı %50'ye geriledi. Vizyona giren yerli ve yabancı film sayısında artış yaşanmasına rağmen film başına kesilen bilet sayısında düşüş gerçekleşti. 2011 son 22 yılın en fazla bilet satılan yılı olsa da, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hala geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 73 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımında serbest piyasa kuralları hakim olmakta ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. 2011 yılında Türkiye'de 18 dağıtım şirketi faaliyet göstermiştir. Bunlar arasında Özen Film, UIP, WB ve Tiglon pazarın %80'nin üzerine hâkim olan dört şirkettir.

2011 yılında, Türkiye'de vizyona giren 288 yeni film arasında bir devam filmi olan Eyvah Eyvah 2 en yaygın dağıtıma ve en çok izleyici rakamına ulaşan film oldu. 356 kopya ile gösterilen film, 3.947.988 izleyiciye ulaştı. 2011'in en çok izlenen dört filmi ve en fazla izlenen on filminden altısı Türkiye yapımı filmlerdi. İlk sırada yer alan Eyvah Eyvah 2'nin dışında, romantik drama Aşk Tesadüfleri Sever 2.418.090 izleyiciyle ikinci sırada yer aldı. Popüler TV dizisinden uyarlanan aksiyon filmi Kurtlar Vadisi Filistin 2.028.057 izleyiciyle en fazla izlenen üçüncü film olurken, yerli animasyon Allah'ın Sadık Kulu 2.186.696'lık bilet satışıyla yılı dördüncü sırada bitirdi. 2011'in en fazla izlenen yabancı filmi ise 1.170.783 izleyiciyle Karayip Korsanları: Gizemli Denizlerde oldu.

Her ne kadar en fazla izlenen on filmin dördü yerli yapım olsa da, bu dört filmin toplam izleyici sayısı, vizyona giren 70 yerli filmin toplam izleyici sayısının yarısını oluşturuyor. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor. Örneğin Cannes

Film Festivali'nde Jüri Büyük Ödülü kazanan Bir Zamanlar Anadolu'da 66 kopyayla sadece 153.669 izleyiciye ulaşabildi.

2005-2011 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

2005-2011 Theatrical Release Data - Turkey								
Year	Total Admissions	Total Number of Films Released	Turkish Films	Admissions for Turkish Films	Share of Admissions for Turkish Films	Foreign Films	Admissions for Foreign Films	Share of Admissions for Foreign Film
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2011 yılında bu sayı 70'e çıktı. Şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek destek mekanizması. Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini ve uluslararası ortak yapımları desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. Geçtiğimiz sene Taken 2, Ghost Rider: Spirit of Vengeance filmlerinin bir kısmı Türkiye'de çekilirken, Sam Mendes'in yöneteceği son James Bond filminin de bu sene içinde Türkiye'de çekimleri gerçekleştirilecek. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü bir tasarı hazırlıyor. 2012 yılında yürürlüğe girmesi düşünülen tasarıyla yabancı yapımcılara finansal destek sağlanması amaçlanıyor.

Türkiye’de sinema alanında örgütlenmiş meslek birlikleri ve sendikalar henüz Avrupa’daki ya da A.B.D’deki muadilleri kadar güçlü olmamakla birlikte, son yıllarda bu kurumlar da daha etkin olmak üzere harekete geçmiş durumdadır. Örneğin, uluslararası festivallerde öne çıkan Türkiyeli genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında Yeni Sinema Hareketi’ni kurması bu girişimlerden biri. Bu hareket, genç sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı arttırıp, farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefliyor. Kültür Bakanlığı’nın son yaptığı açıklamada, bakanlığın bundan sonra aile filmlerine ve tarihi epik filmlere daha fazla destek vereceği belirtildi. Destek için başvuracak projelerin belli bir ideolojik çerçeve içerisinde değerlendirilmesine karşı çıkan Yeni Sinema Hareketi yıl içerisinde bakanlıkla bu konu üzerinde görüşeceklerini açıkladı.

2011 yılında vizyona giren 70 filminden 19 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü’nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle(Hayda Bre filmi 31.12.2010’da vizyona girdiği için listeye eklenmiştir):

2011 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü’nden Aldığı Destekler						
	Filmin Adı	Destek Kararı Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	2011 Seyirci Sayısı
1	Hayda Bre	2008	film yapım	250.000	31.12.2010	10.472
2	Zefir	2008	film yapım	200.000	29.04.2011	5.105
3	Gölgeler ve Suretler	2009	film yapım	225.000	11.03.2011	28.348
4	Bizim Büyük Çaresizliğimiz	2009	film yapım	200.000	15.04.2011	20.018
5	Saç	2009	film yapım	150.000	09.09.2011	1.205
6	Kars Öyküleri	2009	yapım sonrası	60.000	30.09.2011	450
7	Kaledeki Yalnızlık	2009	ilk film yapım	200.000	03.06.2011	8.542
8	Küçük Günahlar	2009	ilk film yapım	200.000	06.05.2011	5.104
9	İncir Reçeli	2010	film yapım	200.000	11.02.2011	250.327
10	Çınar Ağacı	2010	film yapım	400.000	18.03.2011	322.232
11	Aşk ve Devrim	2010	ilk film yapım	250.000	16.12.2011	9.865
12	Labirent	2010	film yapım	400.000	23.12.2011	106.718
13	Gelecek Uzun Sürer	2010	film yapım	350.000	11.11.2011	31.918
14	Gişe Memuru	2010	film yapım	200.000	06.05.2011	18.645
15	7 Avlu	2010	yapım sonrası	60.000	18.02.2011	3.070
16	Saklı Hayatlar	2010	film yapım	200.000	11.03.2011	44.953
17	Entelköy Efeköy’e Karşı	2011	film yapım	250.000	02.12.2011	407.547
18	Ay Büyüyürken Uyuyamam	2011	film yapım	300.000	09.12.2011	67.816
19	İz / Reç	2011	yapım sonrası	75.000	09.12.2011	2.202

In 2011, of the 70 new Turkish films released 19 of them had received support from Turkish Ministry of Culture and Tourism’s production and post-production supports. This table gathers the data on these supported films. (Hayda Bre was added to the list due to its release date on 31st of December 2010)

Support from Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate of Cinema for the Films Released in 2011						
	Film’s Title	Support Year	Support Type	Support Amount (TL)	Support Amount (Euro)¹	2011 Admissions
1	Hayda Bre	2008	feature	250.000	115.740	10.472
2	Zefir (Zephyr)	2008	first feature	200.000	92.592	5.105
3	Gölgeler ve Suretler (Shadows and Faces)	2009	feature	225.000	102.272	28.348
4	Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Our Grand Despair)	2009	feature	200.000	90.909	20.018
5	Saç (Hair)	2009	feature	150.000	68.181	1.205
6	Kars Öyküleri (Tales from Kars)	2009	post-production	60.000	27.272	450
7	Kaledeki Yalnızlık	2009	first feature	200.000	90.909	8.542
8	Küçük Günahlar	2009	first feature	200.000	90.909	5.104
9	İncir Reçeli	2010	feature	200.000	96.618	250.327
10	Çınar Ağacı	2010	feature	400.000	193.236	322.232
11	Aşk ve Devrim (Love and Revolution)	2010	first feature	250.000	113.636	9.865
12	Labirent (Labyrinth)	2010	feature	400.000	193.236	106.718
13	Gelecek Uzun Sürer (Future Lasts Forever)	2010	feature	350.000	159.090	31.918
14	Gişe Memuru (Toll Booth)	2010	feature	200.000	96.618	18.645
15	7 Avlu (Seven Courtyards)	2010	post-production	60.000	28.985	3.070
16	Saklı Hayatlar	2010	feature	200.000	96.618	44.953
17	Entelköy Efeköy’e Karşı (Ecotopia)	2011	feature	250.000	104.166	407.547
18	Ay Büyüyürken Uyuyamam	2011	feature	300.000	125.000	67.816
19	İz / Reç (The Trace)	2011	post-production	75.000	33.125	2.202

¹ The TL amounts were converted to Euro amounts through the annual average Euro/TL exchange rate of the year the support is given.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58

Number of Films Received Support from Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate of Cinema				
Year	Feature	First Feature	Post-Production	Total
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158,929 TL	0	0
2006	183,400 TL	250,000 TL	30,000 TL
2007	273,958 TL	212,273 TL	48,677 TL
2008	231,250 TL	203,571 TL	30,000 TL
2009	279,688 TL	200,000 TL	57,000 TL
2010	352,000 TL	214,765 TL	60,000 TL
2011	252,173 TL	221,739 TL	72,500 TL

Average support received from Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate of Cinema			
Year	Feature	First Feature	Post-production
2005	67.058 €	0	0
2006	77.383 €	105.485 €	12.618 €
2007	48.773 €	89.566 €	20.538 €
2008	40.326 €	85.894 €	12.658 €
2009	118.011 €	84.388 €	24.050 €
2010	148.523 €	90.613 €	25.316 €
2011	106.402 €	93.560 €	30.590 €

Avrupa Ortak Yapımları

Türkiye Eurimages'ın 1990'dan beri üyesi olarak ortalama yılda 4 büyük paylı ortak yapımda, 2 tane de küçük paylı ortak yapımda yer almaktadır. 2010 yılında vizyona giren filmler arasında *Bal* (Semih Kaplanoğlu), *Köprüdekiler* (Aslı Özge), *Pus* (Tayfun Pirselimoglu) Avrupa ortak yapımı olarak gerçekleşti. 2011 yılında ise vizyona giren 70 yerli filmde sekizinin Avrupalı ortak yapımcısı vardı. Bu filmler ise şöyle: *Aşk ve Devrim* (Serkan Acar), *Bir Zamanlar Anadolu'da* (Nuri Bilge Ceylan), *Bizim Büyük Çaresizliğimiz* (Seyfi Teoman), *Gelecek Uzun Sürer* (Özcan Alper), *Labirent* (Tolga Örnek), *Saç* (Tayfun Pirselimoglu), *Sinyora Enrika ile İtalyan Olmak* (Ali İlhan) ve *Yangın Var* (Murat Saraçoğlu). Büyük paylı ortak yapımlarda daha çok Yunanistan, Hollanda, Macaristan, Almanya ve Fransa yer alıyor.

Türkiye'de Çocuk Filmleri

1980 öncesi dünyadaki en büyük film sektörlerinden birine sahip olan Türkiye'de özellikle melodramlar ve komedi filmleri ön plana çıkıyordu. Yüzlerce filmin üretildiği Yeşilçam'ın altın çağında sektör, çocuklara yönelik de filmler yapıyordu. Ayşecik ve Ömercik gibi çocuk kahramanların hikâyelerini anlatan filmler çocukların olduğu kadar yetişkinlerin de ilgisini çeken yapımlar oldu. Ayrıca, Pamuk Prenses, Külkedisi gibi klasik masalların, Oz Büyücüsü gibi popüler Amerikan filmlerinin Türkiye versiyonları da bu dönemde çekildi. Bu filmlerin ulusal televizyonlarda hala gösterilmesi ve belli bir izleyici kitlesine ulaşması filmlerin hala ilgi çektiğinin en büyük göstergesi. Son yıllarda Türkiye sineması sektörel anlamda büyüye de çocuk filmlerine yönelik üretimde bir canlılık görülmemekte. Yeşilçam'ın çocuk kahramanlarına öykünerek çekilen 2003 yapımı Ömerçip ve Onur Ünlü'nün yönettiği 2007 yapımı Çocuk filmlerinin dışında geçtiğimiz sene vizyonda büyük ilgi gören uzun metraj animasyon Allah'ın Sadık Kulu Barla son yıllarda çocuklara yönelik üretilen filmler olarak öne çıktılar. Şu an ise yapımı devam eden bir fantastik bir de animasyon uzun metraj film projesinin önümüzdeki yıl içinde vizyona girmesi planlanmakta. Sektörde çocuk filmleri üretimine yönelik gözle görülür bir ilgi artışı olmasa da artan çocuk filmleri festivalleri ve farklı şehirlerde düzenlenen film festivallerinin alt bölümlerinde çocuk filmlerine yer verilmesi bu alana olan ilginin arttığını gösteriyor.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2011 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı (2010)	9,26 TL
Ortalama bilet fiyatı (2011)	9,42 TL
Bir Somon Ekmek	1,75 TL
Salon Sayısı (2011)	1968
Gösterime Giren Toplam Yeni Film Sayısı(2011)	288
Gösterime Giren Yeni Yerli Film Sayısı (2011)	70
Toplam İzleyici Sayısı (2011)	42.293.660
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı (2011)	183.694.163,80 TL
Toplam Gişe Hasılatı	398.393.000,00 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi (2011)	21.222.541
Yerli Filmlerin İzleyicisi (2010)	21.706.524
Yerli Filmlerin Payı (2011)	%50
Dijital Sinema Salonları (2011)	135
Yerli Yapımların Ortalama Bütçeleri:	500,000 €
Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Destekleri (2011)	€100,000 –€200,000 (4'ü ilk toplamda 19 film)

ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2010)

2011: Bir Zamanlar Anadolu'da (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali Jüri Büyük Ödülü
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali, Yarışma Bölümü
2010: Çoğunluk (Seren Yüce), Venedik Film Festivali, Geleceğin Aslanı Ödülü
2010: Bal (Semih Kaplanoğlu), Berlin Film Festivali Altın Ayı Ödülü
2010: Pandora'nın Kutusu (Yeşim Ustaoglu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye–En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri
2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali Kaplan-En İyi Film Ödülü
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali En İyi Yönetmen Ödülü
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali En İyi Yönetmen Ödülü
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali FIPRESCI Ödülü
2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Antrakt Sinema Gazetesi, Box Office Türkiye Altyazı Aylık Sinema Dergisi.

Turkey – Film Industry Fact Sheet (2011)

Average price per ticket (2010)	9,26 TL / 3,9 €
Average price per ticket (2011)	9,42 TL / 4 €
Price for a loaf of bread	1,75 TL / 0,73 €
Number of screens (2011)	1968
Total Number of Films Released (2011)	288
Local Films Released (2011)	70
Total Admissions (2011)	42.293.660
Box Office Gross of Local Films (2011)	183.694.163,80 TL / 77.508.086 €
Box Office Gross	398.393.000,00 TL / 168.098.312 €
Admissions for Local Films (2011)	21.222.541
Admissions for Local Films (2010)	21.706.524
Share of Local Films (2011)	%50
Digital Cinema Screens (2011)	135
Average Budget for Local Productions	500,000 €
Ministry of Culture and Tourism's Production Support (2011)	€100,000 –€200,000 (58 features, 23 first features)

INTERNATIONAL ACCLAIMS (2002-2011)

2011: Bir Zamanlar Anadolu'da (Once Upon a Time in Anatolia) by Nuri Bilge Ceylan wins Grand Jury Prize at Cannes Film Festival
2011: Bizim Büyük Çaresizliğimiz (Our Grand Despair) by Seyfi Teoman was in competition at Berlin Film Festival

2010: <i>Çoğunluk</i> (Majority) by Seren Yüce wins Lion of the Future at Venice Film Festival,
2010: <i>Bal</i> (Honey) by Semih Kaplanoğlu wins Golden Bear in Berlin Film Festival
2009: <i>Pandora'nın Kutusu</i> (Pandora's Box), Yeşim Ustaoglu wins Golden Shell–Best Film and Best Actress Awards at San Sebastian Film Festival
2009: <i>Uzak İhtimal</i> (Wrong Rosary) by Mahmut Fazıl Coşkun wins Tiger Award at Rotterdam Film Festival
2008: <i>Üç Maymun</i> (Three Monkeys) by Nuri Bilge Ceylan wins Best Director at Cannes Film Festival
2008: <i>Gitmek</i> (My Marlon and Brando) by Hüseyin Karabey wins Best New Narrative Filmmaker Award at Tribeca Film Festival
2006: <i>İklimler</i> (Climates) by Nuri Bilge Ceylan wins FIPRESCI Prize at Cannes Film Festival
2002: <i>Uzak</i> (Distant) by Nuri Bilge Ceylan wins Grand Prix and Best Actor Prize at Cannes Film Festival

Sources: Antrakt Sinema Gazetesi, Box Office Türkiye Altyazı Aylık Sinema Dergisi.